

6. Metodické doporučení k aplikaci ustanovení § 16a a § 16b zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění zákona č. 266/2015 Sb. (promíjení místních poplatků)
 čj. MF – 33 140/2016/3903 – 1 – ref. JUDr. H. Žemlová

I.

Obsah novely zákona o místních poplatcích

Zákonem č. 266/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „novela zákona o místních poplatcích“), který nabyt účinnosti dnem 1. ledna 2016, byla do textu cit. zákona vložena ustanovení § 16a a § 16b, podle nichž

§ 16a

Obecní úřad může na žádost poplatníka z důvodu odstranění tvrdosti právního předpisu zcela nebo částečně prominout poplatek podle § 10b nebo jeho příslušenství, lze-li to s přihlédnutím k okolnostem daného případu ospravedlnit.

§ 16b

(1) Obecní úřad může z moci úřední poplatek nebo jeho příslušenství zcela nebo částečně prominout při mimořádných, zejména živelných událostech.

(2) Rozhodnutím podle odstavce 1 se promíjí poplatek všem poplatníkům, jichž se důvod prominutí týká, a to ode dne právní moci tohoto rozhodnutí.

(3) Rozhodnutí oznamuje obecní úřad vyvěšením na své úřední desce a zároveň ho zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup.

II.

Cíle novely, obsah a principy uplatňování ustanovení § 16a a § 16b

Novela zákona o místních poplatcích dává, resp. vrací obecním úřadům pravomoc promíjet místní poplatky. Oproti poněkud nejednoznačné právní úpravě platné před nabytím účinnosti zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“), je podle současné právní úpravy pravomoc promíjet místní poplatky stanovena jednoznačně a přísluší obecnímu úřadu, nikoliv některému jinému orgánu obce.

Obecně lze říci, že cílem novely, a to podle obou uvedených ustanovení zákona o místních poplatcích, je umožnit obecním úřadům jako správcům místních poplatků, aby mohly operativním a administrativně nenáročným způsobem řešit naléhavé situace v jejich obci s ohledem na individuální okolnosti. Využití institutu prominutí má ve svém důsledku vést ke zmírnění finančních dopadů na poplatníky místních poplatků, které obec zavedla obecně závaznou vyhláškou.

Podle nové právní úpravy může obecní úřad využít nových pravomocí a zcela nebo částečně prominout

- *místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů (§ 16a) nebo jeho příslušenství*

z důvodu odstranění tvrdosti právního předpisu, lze-li to s přihlédnutím k okolnostem daného případu ospravedlnit, a dále

- *jakýkoliv místní poplatek (§16b)* nebo jeho příslušenství při mimořádných, zejména živelních událostech.

1. Zákonem stanovené podmínky prominutí

Prominutí místního poplatku nebo jeho příslušenství (dále jen „prominutí poplatku“) v obou uvedených případech je možné pouze při splnění podmínek stanovených zákonem o místních poplatcích a daňovým řádem.

a) Prominutí poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů podle ustanovení § 16a

Podle ustanovení § 16a lze prominout (zcela nebo částečně) poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpad (dále jen „poplatek za provoz systému nakládání s komunálním odpadem“), a to

- *na základě žádosti poplatníka*
- *z důvodu odstranění tvrdosti právního předpisu,*
- *lze-li to s přihlédnutím k okolnostem daného případu ospravedlnit.*

Prominutí poplatku realizuje obecní úřad vždy rozhodnutím správce poplatku.

b) Prominutí místního poplatku podle ustanovení § 16b

Podle ustanovení § 16b lze prominout (zcela nebo částečně) kterýkoliv místní poplatek nebo jeho příslušenství, a to

- *z moci úřední při mimořádných, zejména živelních událostech.*

Prominutí poplatku realizuje obecní úřad rozhodnutím správce poplatku. Na základě takového rozhodnutí se promíjí poplatek všem poplatkovým subjektům, jichž se důvod prominutí týká. Rozhodnutí o prominutí je obecní úřad povinen oznámit, a to vyvěšením na své úřední desce. Zároveň je povinen ho zveřejnit způsobem umožňujícím dálkový přístup.

2. Řízení o prominutí místního poplatku

a) Obecně k řízení

Při řízení o prominutí poplatku v obou případech je správce poplatku, obecní úřad, povinen respektovat příslušná ustanovení daňového řádu týkající se prominutí daně či příslušenství daně. Správce poplatku vydává ve věci prominutí vždy rozhodnutí.

V souladu s ustanovením § 259 daňového řádu může k prominutí poplatku dojít od vzniku poplatkové povinnosti až do doby uplynutí lhůty pro placení poplatku (§ 160 daňového řádu), a to i poté, kdy došlo k jeho úhradě.

Proti rozhodnutí ve věci prominutí poplatku nelze uplatnit opravné prostředky.

b) K řízení o prominutí poplatku za provoz systému nakládání s komunálním odpadem podle § 16a

Řízení o prominutí poplatku je zahájeno na základě žádosti poplatníka, která je podáním ve smyslu ustanovení § 70 a násl. daňového řádu. Žádost posoudí správce poplatku podle skutečného obsahu bez ohledu na to, jak je označena. Dále správce poplatku zkoumá, zda jsou dány důvody pro prominutí, tj. zda existuje potřeba odstranit *tvrdost právního předpisu a současně, lze-li prominutí s přihlédnutím k okolnostem daného případu ospravedlnit*. Pojem tvrdost zákon o místních poplatcích ani daňový řád blíže nespecifikuje. Jedná se o právní institut, jehož účelem je vyřešit výjimečné případy, kdy aplikace zákona o místních poplatcích by vedla ke zvlášť tíživým důsledkům pro poplatníka. Rozhodnutí o prominutí poplatku musí být vždy odůvodněno tak, aby bylo zjevné, proč správce poplatku na základě správního uvážení dospěl k závěru místní poplatek nebo jeho příslušenství prominout.

Správce poplatku je při svém postupu vázán ustanovením § 259c daňového řádu, podle něhož je při posouzení žádosti o prominutí poplatku povinen zohlednit četnost porušování povinností při správě poplatků poplatkovým subjektem. Podle téhož ustanovení daňového řádu prominutí poplatku nebo příslušenství není možné, pokud poplatkový subjekt v posledních 3 letech závažným způsobem porušil poplatkové nebo účetní právní předpisy.

Správce poplatku na základě posouzení žádosti vydá rozhodnutí, kterým

- žádosti o prominutí vyhoví v plném rozsahu,
- žádosti vyhoví částečně, nebo
- žádost zamítne.

Rozhodnutí o prominutí, a to jak zamítavé, tak vyhovující, je správce poplatku povinen řádně odůvodnit.

V případě, kdy byla žádost o prominutí poplatku zamítnuta, může poplatník novou žádost podat nejdříve po 60 dnech ode dne oznámení zamítavého rozhodnutí. V této nové žádosti je poplatkový subjekt povinen uvést jiné důvody než ty, které již obsahovala žádost původní, jinak bude nová žádost odložena. O odložení musí být žadatel správcem poplatku vyrozuměn. Jak již uvedeno výše, proti rozhodnutí ve věci prominutí poplatku nelze uplatnit opravné prostředky.

Správní poplatky

Podle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů může být žádost o prominutí poplatku zpoplatněna správním poplatkem ve výši 1000 Kč podle Položky 1 odst. 1 písm. c) „přijetí žádosti o prominutí příslušenství daně“.

Zpoplatněna správním poplatkem bude tedy pouze žádost o prominutí příslušenství poplatku za provoz systému nakládání k komunálním odpadem, za předpokladu, že je žádáno o prominutí částky přesahující trojnásobek stanovené sazby správního poplatku, tj. 3000 Kč.

c) K řízení o prominutí místního poplatku podle § 16b

Prominout poplatek podle ustanovení § 16b lze pouze z moci úřední. Nutno zmínit, že na obecní úřad se může s podnětem na prominutí poplatku obrátit poplatník či jiný daňový subjekt. Podnět není svou podstatou podáním, obecní úřad v takovém případě nezahajuje řízení, avšak může se podnětem zabývat a na jeho základě následně rozhodnout o prominutí poplatku z moci úřední.

Ustanovení § 16b dává obecním úřadům možnost promíjet poplatky skupinám osob, které se ocitnou ve stejných či podobných podmínkách.

Možnost prominutí poplatku podle 16b je dána pouze při mimořádných, zejména živelních, událostech. Pojmy týkající se uvedených událostí nejsou nijak blíže definovány, lze je vykládat poměrně široce. Mimořádnost události přitom nemusí vždy vycházet pouze z ohrožení nepříznivými přírodními vlivy (např. povodeň, záplava, krupobití, vichřice), ale i z jiné mimořádnosti způsobující ztíženou sociální nebo životní situaci obyvatel obce.

III.

Účinnost ustanovení o prominutí poplatku

Novela zákona nabyla účinnosti dnem 1. ledna 2016, nová ustanovení §16a a 16b nabyla účinnosti patnáctým dnem po vyhlášení zákona, tj. již 14. října 2015 s tím, že tato ustanovení lze použít pro poplatek nebo jeho příslušenství vzniklé před tímto dnem.